

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

SERIES 2: 64 - MILK OU ISRAEL CENTER - SUMMER 2023

A] MILK IN TANACH

1. (ח) וַיִּקַּח חֲמֵאָה וְחֵלֶב וּבָרֶהֱבֵקֶר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהִם וְהוּא־עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ.

בראשית יח-ח

The first mention of milk in Tanach is when Avraham served the angels milk, with meat (see below)!

2. (יב) תְּחִלָּתוֹ עֵינָם מֵיָיִן וּלְבָר־שָׁנִים מִחֵלֶב. (רש"י - מרוב חלב שזיכה צאלו מרעה טוב לעדרי לאן. וכן פירוש המקרא אדום עינים יבא מרוב יין, ולכן שנים יבא מרוב חלב).

בראשית מט-יב

In Ya'akov's beracha, Yehuda is praised for his red wine and white 'chalav'. Most mefarshim understand that as milk.

3. וְאָרְדָּ לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וְלַהֲעֵלְתוֹ מִן־הָאֶרֶץ הַהִוא אֶל־הָאֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל־אֶרֶץ זָבַת חֵלֶב וּדְבַשׁ אֶל־מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרָזִי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי.

שמות ג-ח

Eretz Yisrael is praised 20 times in Tanach as a Land flowing with 'milk and honey'.

4. בְּאֵתִי לִגְנוֹי אַחֲזִי כֶּלֶה אֶרֶצִּי מוֹרֵי עֵם־בְּשָׁמִי אֶכְלֶתִּי יַעֲרִי עֵם־דְּבַשִּׁי שְׁתִּיתִי יַיִן עֵם־חֵלְבִי אֶכְלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשָׁקְרוּ דוֹדִים.

שיר השירים ה-א

Shir Hashirim refers to the lover drinking the wine and 'chalav' of the beloved.

5. וְיָת נִכְסֵי קוֹדֶשִׁין אֲתִקְבֵּל בְּרַעְוָא קְדָמִי נְסוּךְ חֵמֶר סוּמָק וְחֵמֶר חוֹר דְּנִסְיֵכוּ כְּהִנְיָא עַל מְדָבְחִי

תרגום כתובים שיר השירים ה-א

Chazal explain that this is a hint to the wine libations and translate 'chalav' as white wine!

Based on this, R. Reuven Margolis suggests that the praise of Eretz Yisrael for its 'chalav' (in 'chalav u'dvash') is in fact white wine!¹

6. (כד) וְאָמַר לְכֶם אֲתֶם תִּירְשׁוּ אֶת־אֲדָמְתֶם וְאֵלֵי אֲתִנְנָה לְכֶם לְרֵשֶׁת אֶתְּהָ אֶרֶץ זָבַת חֵלֶב וּדְבַשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים:

ויקרא כ-ד

Eretz Yisrael is praised 20 times in Tanach as a Land flowing with 'milk and honey', here in Vayikra.

7. וְכִתְבַת עֲלֵיָו אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעֵבֶרָה לְמַעַן אֲשֶׁר תִּבְאֶה אֶל־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר־ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ אֶרֶץ זָבַת חֵלֶב וּדְבַשׁ בְּאֶשֶׁר דִּבֶּר ה' אֱלֹהֶי אֲבֹתֶיךָ לְךָ.

דברים כ-ז

8. ... אֶרְעָא דְפִרְהָא שְׁמִינִין כְּחֵלֶב ...

תרגום המיוחס ליונתן - תורה דברים כ-ז

Targum Yonatan explains that 'chalav' here is a mashal and indicates that the fruits will be as 'fatty' as milk.

1. HaMikra VehaMesora, Jerusalem 5749, p62-64. He understands the 'dvash' as fig nectar - see the previous shiur on honey. Wine and figs are often mentioned together throughout Tanach (eg Yishayau 34:4, Yirmiyahu 8:13, Yoel 2:22).

9. השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש.

דברים כ"טו

10. השקיפה ממעון קדשך מן השמים - עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו. השקיפה ממעון קדשך מן השמים - וברך את עמך את ישראל בנינים ובנות. ואת האדמה אשר נתת לנו - בטל ובמטר וכולדות בהמה. כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש - כדי שתתן טעם בפירות.

משנה מסכת מעשר שני פרק ה משנה יג

Here, in the context of Vidui Ma'aser, Chazal also understand 'chalav' and 'dvash' as a mashal for very tasty fruits.

A1] MILK FROM GOATS AND COWS

11. חמאת בקר וחלב צאן עם חלב פרים ואילים בני-בשן ועתוידים עם חלב פליות חטה ודם ענב תשתיחמור.

דברים ל"ב

The milk for which Eretz Yisrael is praised is that of goats and cows. Here there is also a specific mention of butter.

12. והנה ביום ההוא תחיה איש עגלת בקר ושתי צאן. והנה מרב עשות חלב יאכל כל הנותר בקרב הארץ.

ישעיהו זכ"א-כב

The promise for the future redemption of the Jewish people is also one of milk and butter² from goats³ and cows.

13. זבת חלב ודבש - חלב צמח מן העצים והדבש צמח מן התמרים ומן התאנים.

רש"י שמות י"ג

Rashi draws on Chazal⁴ in describing goats which drip milk from their udders and figs trees palms which drip fig nectar.

B] WHY IS MILK NOT PROHIBITED AS 'YOTZEI MIN HACHAI'

14. כדתניא שמעון העמסוני היה דורש כל את ואת שבתורה. כיון שהגיע (ודברים י"ג) לאת ה' אלהיך תירא פירש. אמרו לו תלמידיו ר' כל אתין שדרשת מה תהא עליהם? אמר להם כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך אני מקבל שכר על הפרישה. עד שבא רבי עקיבא ולימד את ה' אלהיך תירא - לרבות תלמידי חכמים. אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: אלא מעתה, טעמא דרבנן מ'גמל' 'גמל', ור' שמעון מ'את הגמל' - הא לאו הכי הוה אמינא חלב דבהמה טמאה שרי?! מאי שנא מהא דתניא: (ויקרא י"א-לא) 'הטמאים' - לאסור צירן ורוטבן וקיפה שלהן? איצטריך. סלקא דעתך אמינא הואיל דבהמה טהורה נמי חידוש הוא, דאמר מר (נדה ט) דם נעכר ונעשה חלב. וכיון דחידוש הוא - בבהמה טמאה נמי לישתרי, קמ"ל. הניחא למאן דאמר דם נעכר ונעשה חלב⁵. אלא למאן דאמר איבריה מתפרקין הימנה ואין נפשה חוזרת עליה עד עשרים וארבעה חדש, מאי איכא למימר? איצטריך. סד"א: הואיל וליכא מידי דאתי מחי ושרייה רחמנא, והאי חלב כי אבר מן החי הוא ושרי, והילכך אפי' בבהמה טמאה לישתרי, קמ"ל. וחלב דבהמה טהורה מנלן דשרי? אילימא מדאסר רחמנא בשר בחלב הא לחודיה שרי ואימא חלב לחודיה - אסור באכילה ומותר בהנאה, בשר בחלב - בהנאה נמי אסור! ואיבעית אימא מהכא: (שמות י"ח) ארץ זבת חלב ודבש. ואי לא דשרי, משתבח לן קרא במידי דלא חזי?! ואב"א מהכא: (ישעיהו נ"א) לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא-כסף ובלוא מחיר יין וחלב.

בכורות ו:

Chazal explain that the kashrut of milk is a 'chiddush' for two reasons: (i) it is (at least according to one view) derived from blood which is prohibited to eat; and (ii) since it should be prohibited as a substance taken from a live animal (which is halachically prohibit to eat as it lacks shechita). In fact, it is only kosher since the Torah and Tanach specifically mentions it as a permitted drink.

2. Butter is described here as a luxury item made when there is an excess of milk.

3. See also Mishlei 27:27.

4. This is based on Ketubot 111b which describes how Rami ben Yechezkel traveled to Bnei Brak, where he saw goats eating under fig trees. The fig honey dripped from the trees while milk dripped from the goats, and the two ingredients mingled. Noting this, he proclaimed that this is the "Eretz zavat chalav u'devash." So too, Rav Ya'akov ben Dostai reported walking from Lod to Ono in fig honey that was ankle-deep. See <https://outorah.org/p/5705/>

5. Chazal debate whether milk is produced specifically from the blood of the animal or from general liquid in the body. See also Iyov 14:4 - מִי־יֵיטֵן טְהוֹר מִטְּמֵא לֹא יֵאָדָּם and the commentaries there concerning the connection between blood (tamei) and milk (tahor). Biologically, all of the milk precursors come from blood. To produce 1 liter of milk 500 liters of blood have to pass through the udders. When a cow produces 60 liters of milk per day, 30,000 liters of blood are circulated through the mammary gland. This represents a blood flow of 1250 liters per hour. See <https://18.nu/s2jB>.

15. אבל האיסור שהוא בחלב לפי הה"א הוא משום דלא אשכחן דאתי מן החי ויהיה מותר קודם זביחה דכתיב וזבחת ואכלת ויש בו איסור שאינה זבוחה והיינו איסור עשה.

שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - יורה דעה סימן לו

The Node Beyehuda explains that milk is technically not 'basar' or 'ever' min hachai. Rather, the concern (in the hava amina) was that since it comes from an live animal which is currently prohibited to eat (since it has not been slaughtered) we may have assumed that it would be prohibited.

C] UNUSUAL CASES: WHEN IS MILK NOT MILCHIG?

C1] MILK FROM A WILD ANIMAL

16. ב גדי, לאו דוקא, דהוא הדין שור, שה ועז ...
ג אינו נוהג אלא בבשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה, אבל בשר טהורה בחלב טמאה, או בשר טמאה בחלב טהורה, מותרים בבישול ובהנאה. ובשר חיה ועוף בחלב טהורה מותר בבישול, ובהנאה. ואף באכילה אינו אסור אלא מדרבנן. אבל דגים וחגבים אין בהם איסור אפילו מדרבנן. כגה: ונכחו לעשות חלב משקדים ומניחים צב צפר עוף כואל ואינו רק מדרבנן. אבל צפר צהמה, יש להניח אלל החלב שקדים משום מראית העין

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פז סעיף ב - ג

According to Torah law, only milk from a kosher domesticated animal is milchig. Milk from a wild animal, such as deer, is parev according to the Torah, but the Rabbis prohibited eating⁶ such a mixture since it could be easily confused. Cooking meat in almond 'milk' and similar parev milk substitutes is permitted, subject to concerns of ma'arit ha'ayin.

C2] MOTHER'S MILK

17. אף על פי שחלב אדם מותר אסרו חכמים לגדול לינק אותו מן השדים. אלא חולבת אשה לתוך הכלי ושותה. ...
רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ג הלכה ד
Human mother's milk is kosher and, once expressed into a cup, may be drunk.

18. אסור לבשל בחלב אשה מפני מראית העין. ואם נפל לתוך התבשיל בטל ואין צריך שיעור.
שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פז סעיף ד
It is also parev on a Torah level but the Rabbi's prohibited cooking it with meat due to ma'arit ha'ayin.

C3] OTHER UNUSUAL CASES

19. (יט) ראשית בכור' אדמת' תבאי בית ה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו:
שמות כג:יט

20. (כו) ראשית בכור' אדמת' תבאי בית ה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו:
שמות לד:כו

21. (כא) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך ותתננה ואכלה או מכר לנכרי כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו:
דברים יד:כא

The prohibition of cooking a kid in its 'mother's milk' is repeated three times in the Chumash.

22. בחלב אמו - ולא בחלב זכר, בחלב אמו - ולא בחלב שחוטה, בחלב אמו - ולא בחלב טמאה.
חולין קיג:

Chazal learn that this excludes three types of milk from the Torah prohibition - milk from a male⁷, milk from a sheched animal and milk from a non-kosher animal. In each of these cases, the milk is parev.⁸

6. However, cooking or gaining benefit from such a mixture may be permitted.

7. See Mishna Machshirin 6:7 which discusses whether male milk is considered one of the 7 halachic liquids. The halacha is that it is not. Tosafot Yom Tov explains that it is halachically considered equivalent to sweat.

8. At least on a Torah level. Of course, in the last case it is also treif. But if it was cooked with meat this would not be a Torah prohibition of cooking milk and meat. It may still be
To download more source sheets and audio shiurim visit www.rabbimanning.com.

C4] MILK FROM A MALE

- The males of mammal species, including humans⁹, all have the potential to produce milk¹⁰.

23. ולא בחלב זכר – שכיח לו חלב מועט מן הדדים כגון אם נשתנה והיו לו דדים.

רש"י חולין קיג:

Rashi explains that men sometimes produce a small amount of breast milk.

24. תנו רבנן: מעשה באחד שמתה אשתו והניחה בן לינק, ולא היה לו שכר מניקה ליתן, ונעשה לו נס ונפתחו לו דדין כשני דדי אשה והניק את בנו. אמר רב יוסף: בא וראה כמה גדול אדם זה, שנעשה לו נס כזה! אמר לו אביי: אדרבה, כמה גרוע אדם זה שנשתנו לו סדרי בראשית!

שבת נג:

Chazal quote the story of a man whose wife died and he had no money to feed his infant. Miraculously, he started producing milk for the child. Interestingly the Gemara records a dispute as to whether this miracle was a credit to the man or a detriment. Abaye understands that it would have been far more appropriate for him to have been able to get a job and earn money, rather than having required a miracle of this kind!

25. המעושן והמבושל בחמי טבריא אין לוקין עליו. וכן המבשל בשר.... בחלב זכר פטור ואין לוקין על אכילתו משום בשר בחלב.... וחלב זכר לא מקרי חלב כלל.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פז סעיף ו

The Shulchan Aruch rules that cooking meat in male milk is not prohibited and the Rema rules in Shulchan Aruch that males milk is not milk at all. But could that mean that it becomes prohibited since it is derived from a live animal and is not included in the exception of normal milk!?

26. וחלב זכר לא מקרי חלב כו'. משמע דכיון דלא מקרי חלב ולית זביה חפילו חיסור דרבנן אינו חוסר המאכל... ומדברי הרב המגיד פ"ט מהמ"א נראה דחלב זכר אסור מדרבנן.... ונראה דהרב המגיד מיירי בחלב זכר של בהמה.... אבל בחלב זכר דאדם פשיטא דלא גרע מחלב אשה...

ש"ך יורה דעה סימן פז ס"ק טז

The Shach rules that human male milk is certainly permitted and is no worse than mother's milk (which is also parev). The milk of male animals is subject to a dispute and, although some authorities appear to be strict on this, the Shach is inclined to be lenient.

C5] MILK FROM A SHECHTED ANIMAL - UDDERS

27. וכן המבשל בשר.... בחלב מתה... פטור ואין לוקין על אכילתו משום בשר בחלב.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פז סעיף ו

The Shulchan Aruch rules that if one cooks meat in milk extracted from the udders of a dead cow, this is not a breach of the Torah prohibition of milk and meat

28. וחלב שחוטח קי"ל דמדרבנן מיהא אסור.

ש"ך יורה דעה סימן פז ס"ק טז

Nevertheless this milk is certainly rabbinically prohibited.

29. מתני': הכחל - קורעו ומוציא את חלבו, לא קרעו - אינו עובר עליו.... גמ'. אמר רב יהודה: קורעו שתי וערב וטחו בכותל..

חולין קט. -קט:

Chazal permit eating cooked udders only if they first torn open and pressed against a wall to remove the milk content.

rabbinically prohibited - see Rema YD 87:4.

9. Spontaneous production of milk not associated with childbirth, known as galactorrhea, can occur in human males and females.

10. See https://en.wikipedia.org/wiki/Male_lactation. The phenomenon of male lactation occurs widely in some species, notably the Dayak fruit bat (*Dyacopterus spadiceus*), lesser short-nosed fruit bat (*Cynopterus brachyotis*), and the Bismarck masked flying fox (*Pteropus capistratus*). Lactating males may assist in the nursing of their infants. In addition, male goats are known to lactate on occasion.

30. הכחל (פי' הדד של הצכמה), אסור מדברי סופרים, שאין בשר שנתבשל בחלב שחוטה אסור מן התורה. לפיכך אם קרעו ומירק החלב שבו, מותר לצלותו ולאכלו. ואם קרעו שתי וערב, וטחו בכותל עד שלא נשארה בו לחלוחית חלב, מותר לבשל עם הבשר.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צ סעיף א

The Sefardim do in principle eat roasted and cooked udders but only after they have been torn open and pressed in order to remove the liquid.

31. אמרה ליה ילתא לרב נחמן: מכדי, כל דאסר לן רחמנא שרא לן כוותיה. אסר לן דמא - שרא לן כבדא. נדה - דם טוהר. חלב בהמה - חלב חיה. חזיר - מוחא דשיבוטא (רש"י - של דג ששמו שיבוטא טעמו כטעם חזיר). גירותא (רש"י - עוף טמא הוא) - לישנא דכוורא. אשת איש - גרושה בחיי בעלה. אשת אח - יבמה. כותית - יפת תאר. בעינן למיכל בשרא בחלבא! אמר להו רב נחמן לטבחי: זויקו לה כחלי.

חולין קט:

Yalta observed to her husband Rav Nachman that for every experience that the the Torah prohibited, it also permitted an equivalent experience. She wanted to experience the taste of milk and meat, so Rav Nachman roasted her cow udders.

32. (נה) מכדי כל דאסר לן רחמנא שרא לן כוותיה. כתבו המפרשים הטעם כדי שלא יאמר אדם צנינא לטעום טעמא דאיסורא. על כן ככל דבר איסור שרא כנגדו דבר מה לטעמו כי היכי דלא ליתגרי ציה ילרו. וכמה פעמים דיצרה התורה כנגד הילכ"ר כמו בלקיחת יפ"ת וכדומה. והכל כי אם תכבד עליו המשא לא יוכל לסובלו וישליכו כולו מכתיו (במ"ח סדר בראשית).

עץ יוסף (על עין יעקב) חולין קט:

The Etz Yosef explains that Torah recognizes the strength of the yetzer hara and (in principle) provides an outlet to those with the strongest inclinations.

33. ... אכל לכתחלה חין לללותו עם צשר כלל. ולקדירה צלא צשר, נוהגין צו איסור לכתחלה. וכ"כ לטגן, אפילו צלא צשר.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צ סעיף ב

However the Ashkenazim do not eat cooked or fried udders and will not roast udders with different meat¹¹.

34. שאלה נשאלנו על יהודים שעלו מברית המועצות שהורגלו שם לאכול דבר אחר. וחוזרים בתשובה וקשה להם להימנע ממזון שהורגלו בו. האם מותר לייצר עבורם מזון כשר שטעמו כטעם חזיר?
השבנו: נאמר בחולין (קט): אמרה ליה ילתא לרב נחמן ... וכתב על כך החיד"א בספרו פתח עיניים - מגמרא זו השבת לנכבד גביר אחד שחקר בענין המן שהיה משתנה והיה טעמו כטעם הדבר שחפץ, אם חשב לאכול חזיר או שאר איסורין, וטעמן במן אי עבד איסורא. והשבתי דכיון דידוע דמה שאוכל הוא היתר סגי. ...
הרי שכתב החיד"א שגם אם מרגיש טעם איסור, אם מה שהוא אוכל זה מאכל של היתר, אין איסור לטעום טעם של איסור. ... ואולי יש לתרץ את דברי החיד"א שמדבריו משמע שמוותר לייצר מאכלים כאלו, שסובר כדברי המהר"ל שדלכאורה קשה למה יברא הש"ת דבר שהוא אסור. דודאי מפני שהוא אסור הוא טמא ולמה יברא אותו? אלא בשביל שנברא ההיתר נברא האיסור עמו. ... וכן אם לא היה דבר מותר כנגדו, לא היה נברא האיסור, רק בשביל ההיתר נברא האיסור כי אין בריאת ההיתר בלבד.

חשוקי חמד חולין קט:

Rav Yitzchok Zilberstein was asked about Jews who made aliya from the former Soviet Union where they had eaten pork but had now become ba'alei teshuva and found it difficult to live without the taste of pork. He ruled that it is permitted for them to eat kosher food with that taste. Maharal explains that the world was created for us to partake of it leshem shamayim. The only reason for a prohibited food to be created is so that we could make the choice to eat the permitted one!

35. רבי חזקיה ר' כהן בשם רב עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל שראת עינו ולא אכל. ר' לעזר חשש להדא שמועתא ומצמיח ליה פריטין ואכיל בהון מכל מילה חדא בשתא. (קרבן בעדה - כי חושש להלכה זו והיה מקצן פרוטות לקנות צהן מכל דבר המתחדש פעם אחת בשנה. ל"א עשה כן לצרך שהיינו...)

תלמוד ירושלמי מסכת קידושין פרק ד הלכה יב

The Talmud Yerushalmi Kiddushin ends with a statement that a person will have to account in the world to come for every kind of different thing he wanted to eat but refrained from. R. Eliezer would therefore save a few coins to buy new kinds of food and eat them.

11. The practical halacha of preparing udders for eating is exceptionally complex -

see <https://shulchanaruchharav.com/halacha/semicha-basar-bechalav-chapter-90-cooking-and-eating-the-udder/> for a detailed and helpful summary.

To download more source sheets and audio shiurim visit www.rabbimanning.com.

C6] MILK FROM A NON-KOSHER ANIMAL, NEVEILA AND TREIFA

- Milk from a non-kosher animal is prohibited¹², whether from a non-kosher species, a neveila (which died without shechita) or treifa (an animal which was shechted and later checked and found to have a sickness which is one of the simanei treifut¹³).
- If so, how can we drink milk from ANY cow? Maybe it is a treifa and we just didn't know!
- Chazal explain¹⁴ that we can rely on a *ruba deleita kaman* - a statistical majority¹⁵. Most cows do NOT have simanei treifut so we can assume that the cow we are milking now is part of that majority - rov. If we slaughter that cow afterwards and see that it IS indeed a treifa, the milk will be prohibited.¹⁶
- However, many Rishonim rule (as does the Shulchan Aruch¹⁷) that, although on a deoraita level one can rely on the rov, on a rabbinic level, once it is established that there is a significant minority - *miyut hamatzui*¹⁸ - that is affected, one should check if one can¹⁹.
- It is statistically the case that a miyut hamatzui of slaughtered cows have *sirchot* - adhesions to the lungs²⁰, which are simanei treifut. As such, since a slaughtered cow can be checked, it should be. But, since a milking cow cannot be checked, we can rely on the rov.

- 2 halachic issues have been raised in recent times²¹ which may change this analysis:

(a) Some have suggested that, in contemporary milk production, a majority of cows DO have simanei treifut due to the many injections and procedures that they receive. If that is the case, there is no longer a rov on which to rely and a commercially produced milk will not be kosher.

- Most poskim reject this concern for a number of reasons, including:
 - even if there is some evidence that the majority of slaughtered cows have adhesions (although such evidence is not fully reliable and is largely rejected²²), this does not mean that the majority of milk cows do, especially since these are almost always younger and healthier.
 - a living cow may also have a *chazaka*²³ that it is healthy.
 - many of the simanei treifut that we accept today as invalidating the animal are in fact chumrot and not true treifot.
 - according to a minority opinion, milk from a treifa may only be prohibited rabbinically. Although this is NOT the halacha, some poskim are prepared to join it into the halachic equation.

(b) Even if there is still a clear majority of milking cows which are kosher, it is not clear if the presumption of rov will work in large commercial production lines give that there is a miyut hamatzui (10+%) which are treifot.

- When dealing with milk from a small number of cows, we can look at each cow and it's milk as kosher due to the statistical rov.
- However one we have 10 cows together there is a statistical reality that 1 of them is treif. So if milk from all 10 cows is mixed together there is a statistically reality that 10% of the milk is treif. This is far more than a sixtieth (1.6%) so the treif milk will not be batel beshishim²⁴ and the whole mixture should be rejected as not kosher.
- In modern milk production, the milk of thousands of cows is mixed together.
- Some poskim are concerned²⁵ that, given this reality, we may not rely on a statistical rov when the statistical likelihood is that the milk mixture is treif.

12. Bechorot 6b - we saw this source in the previous shuir on honey.

13. The Talmud (Chulin 42a) lists 18 treifot which are Halacha leMoshe Misiain. The Rambam lists 70 (Hilchot Shechita 10:9).

14. Chulin 11a-12a.

15. Chazal also prove (ibid) that there can be no obligation to ascertain with certainty that the animal is NOT a treifa, since the incision of the shechita knife may itself have been over a hole in the trachea which was a siman treifa.

16. The poskim debate how far back we will go to invalidate the milk. After all, it is not certain that the specific siman treifa that was found after slaughter was already there at the time of milking. In practice it will depend on the specific type of siman. Some simanim are assumed to be more recent and others older.

17. Yoreh Deah 39:1.

18. The specific proportion which constitutes a miyut hamatzui is debated in the poskim. Most assume 10% (based on Shu't Mishkenot Ya'akov YD 17) although there are views which are higher (close to 50%) and lower (4 or 5%).

19. This also applied to checking fruits and vegetables for insects. Once it becomes clear that more than 10% are infested, all must be checked.

20. Biologically, a *sircha* means an adhesion of the folia of the rib membranes to the pulmonary membranes, usually as result of pneumonia or pleuritis.

21. See The Kashrut of Commercially Sold Milk, Rabbi Michael Zylberman, Journal of Halacha and Contemporary Society, LIV p93, available at http://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/750416/Rabbi_Michael_Zylberman/The_Kashrut_of_Commercially_Sold_Milk. See also Contemporary Halachic Problems vol. VI Chapter 9, Rabbi JD Bleich, available at https://www.sefaria.org/Contemporary_Halachic_Problems%2C_Vol_VI%2C_Chapter_9_Is_the_Milk_We_Drink_Kosher?lang=bi

22. In a 1970s study of over 8,000 cows in Israel the average treifa rate for calves aged 1-2 was 6.73% and for cows aged 4+ was 14.22%. Other countries showed rates of 25-30% and 40-50%.

23. This is a complex question since the chazaka would be based on unknown evidence - a *chazaka shelo nitbarirah bisha'atah*. There is a debate as to whether and when one can rely on such a chazaka.

24. Even though treif milk mixed with kosher milk is batel berov (in a majority) on a Torah level, it is rabbinically prohibited until there is 60 times the amount of treif food.

25. Famously, this concern has been expressed by R. Herschel Schachter, although he maintains that this was a personal chumra and not intended for general application.

• Most poskim²⁶ are lenient on this issue for a number of reasons:

- as noted above, many of the simanei treifut that we accept today as invalidating the animal are in fact chumrot and not true treifot.
- some poskim assert that the milk of an animal has a chezkat kashrut - an assumption that it is kosher. This will overcome the statistical possibility of the presence of treif milk.
- some poskim assert that once we have identified a specific set of cows from which milk has been taken, this changes from a *ruba deleita kaman* (a theoretical statistical majority) to a *ruba deita kaman* (a practical empirical majority) and, as such, there is a Torah mitzva to follow the majority. In such as case (such as as the classic case of a piece of meat taken from a butcher where 9 butchers are kosher and 1 is treif) we say *kol deparish meruba parish* - that the piece came from the majority and the minority set (the 1 treif butcher) is totally ignored²⁷.
- the Shulchan Aruch appears to rule that this is not a concern:

36. גבינות שנעשו מחלב בהמה ונמצא טריפה, אם הוא טרפות שאפשר שלא אירע לה אלא עתה ... מותרת, דאמרינן השתא הוא דנטרפה. אבל אם ידוע שקודם שחלבה נטרפה ... כל הגבינות שנעשו מחלבה אסורות. ... ואם יש ס' צממות צטרף ולא ידעינן צודאי שחלב מן הטרפה הוא יותר מחלב אחת האחרות, אמרינן מסתמא דליכא ששים, ומותר. ודוקא כשנתערב חלב. אבל אם נתערבו הגבינות אינן צטילות, דהוי חתיכה הראוייה להתכבד ואפילו צאלף לא צטיל.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בהמה וחיה טהורה סימן פא סעיף ב

If cheese was made from milk which it later transpires came from a cow which is a treifa, the status of the cheese depends on whether we can assume that the siman treifut was present at the time of milking. The Rema adds that if there were 60 cows in the heard we can assume that the milk from the treifa was batel and the cheese is kosher. This clearly ignores the statistical miyut hamatzui that in 60 cows 10 of the others will be treifot!

D] THE BEN/BAT PAKUA

37. השוחט את הבהמה ונמצאת כשרה, ומצא בה עובר בן ח' בין חי בין מת (ש"ך - לפי שזן ח' חי כרי הוא כמת שא"א לחיות), או בן ט' מת, מותר באכילה ואינו טעון שחיטה. ואם מצא בה בן ט' חי, אם הפריס על גבי קרקע, טעון שחיטה (ש"ך - מדזריהם דלמא חתי לאחלופי צשאר צממות כשרואין שאוכל אותו צלא שחיטה) ואם לא הפריס על גבי קרקע, אינו טעון שחיטה.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות שחיטה סימן יג סעיף ב

The Shulchan Aruch²⁸ deals the case of the Ben Pekua - where a cow is sheched and a living fetus is found within it. In this case, the shechita of the mother also covers the calf and it is permitted to eat the calf without any further shechita. If the fetus was fully gestated then, once it stands on the ground (and could mingle with other cattle), the rabbis imposed a rabbinic obligation of shechita²⁹ in case it becomes confused with regular cows. But if it was only eight months gestated, since it is presumed to be unlikely to survive, the rabbis did not impose a requirement of shechita and the calf can later be killed in an manner and eaten.

38. ורבי שמריה זצ"ל קיבל מרבו רבינו אליעזר זצ"ל בן רבינו משלם זצ"ל בן רב שרירא גאון זצ"ל אבי רב האי גאון עשה שני מעשים. התיר לכתחלה לבשל יין ולשתותו עם העכו"ם. וגם בני פקועות היו לו ולא שחט אחד מהם אלא המיתן בקופץ בין קרניהם והאכילם בחופה.

ספר אור זרוע חלק א - הלכות בהמה המקשה סימן תמ

This is not a theoretical halacha³⁰. There is testimony of R. Sherira Gaon having a number of Bnei Pekuah and killing one with a hatchet to serve at a wedding!

D1] IS IT PAREV?

39. (ח) ויקח חמאה וחלב ויבן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם והוא עמדם עליהם תחת העץ ויאכלו.

בראשית יח:

As we mentioned above, Avraham appears to serve his guests milk with meat.

26. These include R. Zalman Nehemiah Goldberg, R. Asher Weiss, R. Levi Yitzchak Halperin and R. Menasheh Klein.

27. There are MANY other complicating factors which are beyond the scope of this shiur. See Rabbi Bleich's article for more detail.

28. Based on Mishna Chulin 4:5.

29. Since this is only rabbinic, the calf could be sheched on the same day as its mother or father. There is also a debate as to whether its chelev and gid hanashe of the Ben Pekua have to be removed before consumption.

30. We will deal separately with the recent innovation of R. Meir Rabi to produce "superkosher" meat through a herd of Ben Pekua cows - see

<https://meirabi.wixsite.com/superkoshermeat>

40. (ח) ויקח חמאה וחלב ובן הבקר אשר עשה. דאזרבהס קיים כל התורה כולה. וכפי הנראה דהבן הבקר היה בן פקועה, ושחיטה התירתי ואין זה משום בשר וחלב ועיין שער המלך.

משך חכמה בראשית יח:

The Meshech Chochma brings the suggestion³¹ that the cow he served was a Ben Pekua which was parev³²!

41. מדאסר רחמנא בשר בחלב לא מצי לאוקמי בחלב בן פקועה. משום דכיון דשחיטת אמו מטהרתו הו"ל כשחוט. וחלב שחוטא אינו אוסר לענין בשר בחלב כנודע ודוק.

שער המלך הלכות איסורי מזבח פרק ג הלכה יא

The Sha'ar Hamelech³³ understands that since milk found inside a shechted cow is parev (at least deoraita) and since the Bat Pekuah is considered part of a shechted cow, its milk will all be parev!

42. ולומר דכי היכי דמזשל בחלב שחוטא אין זו משום צ"ח, כך המזשל בחלב זה פקועה אין זו משום צ"ח שהרי היא נחשבת כשחוטא – זהו דוחק. חדא דלא אשכחן צדקה אחד מהפוסקים הראשונים והאחרונים שיזכירו חידוש זה שחלב זה פקועה אין זו איסור בישול צ"ח מן התורה!

שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - יורה דעה סימן לו

The Node Beyehuda rejects the suggestion that the milk of a Bat Pekuah is parev since it has no precedent in any source.

• In the following shiur we will look be'H at the famous contemporary debate about 'Chalav Yisrael' and the status of milk and butter from non-Jewish dairies.

31. There are many other suggestions including: (a) the guests were angels who did not keep Torah; (b) the guests were non-Jews who did not keep Torah; (c) this was before Sinai; (d) he served the milk first and afterwards the meat.

32. In fact, the Meshech Chochma may only be saying that its milk was parev, as indicated in the Sha'ar HaMelech that he quotes. This alone would resolve the problem of meat and milk.

33. R. Yitzchak Nunis Bilumanti (c 1710 - 1774), Turkey and Italy.